



# VIII FORUM KIEROWNIKÓW IT W ADMINISTRACJI

 24-26.04.2023

 ZAKOPANE  
BACHLEDA HOTEL KASPROWY

 [forum.itwadministracji.pl](http://forum.itwadministracji.pl)



## Ochrona danych osobowych w krajowej administracji publicznej w kontekście orzecznictwa europejskiego

Prowadzący: Tomasz Szarek, Piotr Wyszumirski

# Zasady przetwarzania danych osobowych

Organy Administracji Publicznej zobowiązane są stosować podstawowe zasady wynikające z RODO, w tym:

- (i) zasada zgodności przetwarzania z przepisami prawa** polegająca na przetwarzaniu danych osobowych zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą;
- (ii) zasada ograniczenia celu przetwarzania danych** polegająca na zbieraniu danych w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach



# Zasady przetwarzania danych osobowych

- (i) **zasada minimalizacji danych** polegająca na adekwatnym, stosownym oraz ograniczonym przetwarzaniu danych w stosunku do tego co niezbędne do celów, w których dane są przetwarzane;
- (ii) **zasada integralności i poufności** polegająca na przetwarzaniu danych w sposób zapewniający bezpieczeństwo, w tym ochronę przed niedozwolonym lub niezgodnym z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych.



# Obowiązki Administratora

Zgodnie z art. 25 ust. 2 RODO

Administrator wdraża odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, aby domyślnie przetwarzane były **wyłącznie te dane osobowe, które są niezbędne dla osiągnięcia każdego konkretnego celu przetwarzania**. Obowiązek ten odnosi się do ilości zbieranych danych osobowych, **zakresu ich przetwarzania**, okresu ich przechowywania **oraz ich dostępności**.

**W szczególności środki te zapewniają, by domyślnie dane osobowe nie były udostępniane bez interwencji danej osoby nieokreślonej liczbie osób fizycznych.**



# Dotychczasowe brzmienie dyrektywy 2015/849

5. Państwa członkowskie zapewniają, by informacje o beneficjentach rzeczywistych były we wszystkich przypadkach udostępniane:

- a) właściwym organom i jednostkom analityki finansowej, bez żadnych ograniczeń;
- b) podmiotom zobowiązanym, w ramach stosowania zasad należytej staranności wobec klienta zgodnie z rozdziałem II;
- c) wszelkim osobom lub organizacjom, które mogą wykazać uzasadniony interes.

Osoby lub organizacje, o których mowa w lit. c), mają dostęp co najmniej do informacji obejmujących: imię i nazwisko, miesiąc i rok urodzenia, obywatelstwo, oraz państwo zamieszkania beneficjenta rzeczywistego, jak również informacji o charakterze i skali posiadanego udziału.



# Brzmienie regulacji zgodnie z Dyrektywą 2018/843

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacje o beneficjentach rzeczywistych były we wszystkich przypadkach udostępniane:

- a) właściwym organom i jednostkom analityki finansowej, bez żadnych ograniczeń;
- b) podmiotom zobowiązanym, w ramach stosowania zasad należytej staranności wobec klienta zgodnie z rozdziałem II;
- c) **każdej osobie**.

Osoby, o których mowa w lit. c), muszą mieć dostęp co najmniej do informacji obejmujących: imię i nazwisko, miesiąc i rok urodzenia oraz państwo zamieszkania i obywatelstwo beneficjenta rzeczywistego, jak również informacji o posiadanej własności lub charakterze sprawowanej kontroli.





## Wybrane motywy nowelizacji

- Konieczność ochrony informacji dotyczących beneficjenta rzeczywistego przed niewspółmiernym ryzykiem nadużycia finansowego, porwania, szantażu, wymuszenia, nękania, przemocy lub zastraszenia.
- Konieczność zapewnienia możliwości wprowadzenia wymogu rejestracji internetowej w celu ustalenia tożsamości każdej osoby, która wnioskuje o udostępnienie informacji zawartych w rejestrze, a także uiszczenia opłaty za dostęp do informacji zawartych w rejestrze,
- Konieczność informowania osób fizycznych, których dane osobowe przechowywane są w krajowych rejestrach w związku z ich statusem beneficjenta rzeczywistego o stosowaniu przepisów RODO. Udostępnianie danych pozwalających na zapobieganie nadużywaniu informacji zawartych w rejestrach oraz w celu zrównoważenia praw beneficjentów rzeczywistych.



# Wybrane motywy nowelizacji

- Konieczność kontroli informacji przez społeczeństwo obywatelskie, w tym przez prasę lub organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz budowanie reputacji podmiotów z uwagi na możliwość sprawdzenia tożsamość beneficjentów rzeczywistych,
- Budowanie zaufania inwestorów i opinii publicznej do rynków finansowych poprzez rzetelny system ujawniania danych,
- Konieczność zapewnienia należytej równowagi celem minimalizacji uszczerbku dla beneficjentów rzeczywistych.





# Szeroka definicja Beneficjenta Rzeczywistego

**Beneficjent Rzeczywisty** oznacza osobę fizyczną lub osoby fizyczne będące ostatecznymi właścicielami klienta lub sprawujące kontrolę nad tym klientem lub osobę fizyczną lub osoby fizyczne, w imieniu których przeprowadzana jest transakcja lub działalność i obejmuje co najmniej: (...)



# Przełomowy wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 22 listopada 2022 r. w połączonych sprawach C-37/20 i C-601/20
- Dotyczy: jawności danych w rejestrach beneficjentów rzeczywistych



# Stan sprawy

Orzeczenie zapadło na kanwie **dwóch wniosków prejudycjalnych** złożonych przez Sąd w Luxemburgu z pytaniem,

czy przepis nowelizacji nakładający obowiązek udostępniania informacji na temat beneficjentów rzeczywistych we wszystkich przypadkach (każdej osobie) jest ważny, a także wykładni/zasad stosowania poszczególnych przepisów RODO, w tym wykładni zasad określonych w art. 5 ust. 1 RODO.



- **sprawa C-37/20**

WM domagał się ograniczenia dostępu do informacji dotyczących WM jako Beneficjenta tak, aby dostęp ten miały wyłącznie określone podmioty wskazane w przepisach prawa, z uwagi na fakt, że publiczny dostęp do tych informacji naraziłby jego i jego rodzinę na poważne, rzeczywiste i aktualne niewspółmierne ryzyko, ryzyko nadużycia finansowego, porwania, szantażu, wymuszenia, nękania, przemocy lub zastraszenia.

- **sprawa C-601/20**

Sovim S.A. wnosila o ograniczenie dostępu informacji dotyczących jej beneficjenta, wskazując, że określone informacje wskazane w rejestrze dostępne są dla każdej osoby oraz że udzielenie publicznego dostępu do tożsamości i danych osobowych beneficjenta rzeczywistego **narusza prawo do ochrony życia prywatnego i rodzinnego oraz prawo do ochrony danych osobowych**, które to prawa zostały ustanowione odpowiednio w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Spółka podniosła nadto, iż publiczny dostęp do danych zawartych w rejestrze stanowi naruszenie licznych przepisów RODO, w tym niektórych zasad o których mowa w art. 5 ust. 1 RODO.



# Istota orzeczenia

Trybunał rozważając nieważność zapisu w świetle art. 7 i art. 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej rozpatrywał sprawę na kilku płaszczyznach, w tym:

- Poszanowanie istoty praw podstawowych zagwarantowanych w art. 7 i art. 8 Karty praw podstawowych
- Konieczny i proporcjonalny charakter ingerencji



# Poszanowanie istoty praw podstawowych

Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, iż z uwagi na stosowanie przepisów RODO, każde gromadzenie, posiadanie i udostępnianie informacji na podstawie zmienionej Dyrektywy 2015/849 musi całkowicie spełniać wymogi wynikające z RODO. Tym samym ingerencja, jaką pociąga za sobą publiczny dostęp każdej osoby do informacji dotyczących beneficjentów rzeczywistych w zmienionej Dyrektywie 2015/849, **nie narusza istoty praw podstawowych** ustanowionych w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych.





## Konieczny i proporcjonalny charakter ingerencji

Z użycia wyrażenia „co najmniej” w komentowanym przepisie wynika, że przepisy te zezwalają na publiczne udostępnianie danych, które nie są wystarczająco zdefiniowane ani możliwe do zidentyfikowania. Zatem **przepisy materialne regulujące ingerencję w prawa zagwarantowane w art. 7 i 8 karty nie spełniają wymogu jasności i precyzji;**



# Konieczny i proporcjonalny charakter ingerencji

Co do wyważenia wagi tej ingerencji, ze znaczeniem celu leżącego w interesie ogólnym polegającego na zapobieganiu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, należy stwierdzić, że **o ile, ze względu na swoje znaczenie, cel ten może uzasadniać ingerencje, nawet w istotne prawa podstawowe ustanowione w art. 7 i 8 karty, o tyle nie zmienia to faktu, że z jednej strony zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu należy przede wszystkim do kompetencji władz publicznych oraz podmiotów takich jak instytucje kredytowe lub finansowe, które ze względu na swoją działalność podlegają szczególnym obowiązkom w tym zakresie**



## Konieczny i proporcjonalny charakter ingerencji

W porównaniu z systemem takim jak system przewidziany w art. 30 ust. 5 dyrektywy 2015/849 w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie dyrektywy 2018/843, który przewidywał, poza dostępem właściwych organów i niektórych podmiotów, dostęp każdej osoby lub organizacji, **które mogą wykazać uzasadniony interes, system wprowadzony przez tę ostatnią dyrektywę, przewidujący publiczny dostęp do informacji o beneficjentach rzeczywistych, stanowi znacznie poważniejsze naruszenie praw podstawowych zagwarantowanych w art. 7 i 8 karty, które nie może zostać zrekompensowane ewentualnymi korzyściami, jakie mogłyby wyniknąć z tego ostatniego systemu w porównaniu z pierwszym, w zakresie zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.**



## Treść orzeczenia

Art. 1 pkt 15 lit. c) Dyrektywy 2018/843 **jest nieważny**, w zakresie, w jakim zmienił przepis art. 30 ust. 5 akapit pierwszy lit c) Dyrektywy 2015/849 w taki sposób, że **aktualne jego brzmienie przewiduje konieczność zapewnienia przez państwa członkowskie, aby informacje o beneficjentach rzeczywistych podmiotów utworzonych na terytorium państw członkowskich, były we wszystkich przypadkach udostępniane każdej osobie.**

TSUE stwierdził, że stopień ingerencji środka nie został w tym wypadku ani ograniczony do tego, co ściśle konieczne, ani nie jest proporcjonalny do zamierzonego celu, w jakim go wprowadzono.




# Potencjalne skutki orzeczenia


W naszej ocenie wyrok ten zasadniczo oddziaływać może na trzy płaszczyzny:

- a. może przyczynić się do tymczasowego zwiększenia liczby podmiotów nie ujawniających beneficjentów rzeczywistych;
- b. pomoże budować argumentację w przypadku składania środków odwoławczych od kar nałożonych na przedsiębiorców, którzy nie dopełnili tego obowiązku;
- c. może stanowić istotny argument przedsiębiorców, którzy składać będą w chwili obecnej wnioski o ograniczenie publicznego dostępu do danych ich beneficjentów rzeczywistych.



# VIII FORUM KIEROWNIKÓW IT W ADMINISTRACJI

 **24-26.04.2023**

 ZAKOPANE  
BACHLEDA HOTEL KASPROWY

 [forum.itwadministracji.pl](http://forum.itwadministracji.pl)



**Dziękujemy za uwagę**